

Pekində açılan siyasi kodlar

İlham Əliyevin strateji tərəfdaşlıq diplomatiyası

Global siyasətdə liderlərin şəxsi keyfiyyətləri və siyasi üslubu bəzən dövlətlərin beynəlxalq mövqeyini formalaşdıran əsas amillərdən birinə çevrilir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev məhz bu kontekstdə diqqət çəkir. Prezidentin liderlik portreti daxili siyasətdə sabitliyi təmin etmək bacarığı ilə yanaşı, həm də xarici siyasətdə güclü strateji düşüncə tərzilə seçilir. İlham Əliyevin diplomatiyasında hesablanmış qərarlar, ardıcılıq və məqsədyönlülük əsas istiqamətlər kimi özünü göstərir.

(ardı 7-ci səhifədə)

Pekində açıqlanan siyasi kodlar

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Son illər Azərbaycan beynəlxalq aləmdə regional liderlik statusunu möhkəmləndirib. Prosesdə İlham Əliyevin şəxsi siyasi obrazı əsas determinantlardan biridir. Onun üslubu bir tərəfdən pragmatik realizm, yəni, region və global siyasətdə mümkün nəticələri dəqiq hesablayan, addımlarını real imkanlara uyğun planlayan yanaşmaya əsaslanırsa, digər tərəfdən isə qətiyyətli strateji baxış, yəni, uzunmüddətli məqsədləri prioritetləşdirərək ölkənin mövqeyini gücləndirməyə yönəlmiş siyasət üzərində qurulub. Belə bir kombinasiya İlham Əliyevə həm regional sabitliyi təmin etmək, həm də Azərbaycanın beynəlxalq platformalarda nüfuzunu artırmaq imkanı verir.

Prezidentin diplomatik üslubunda fərqli bir keyfiyyət də nəzərə çarpır: o, münasibətləri şəxsi etimad və qarşılıqlı hörmət üzərində qurmağa üstünlük verir. Xüsusilə də, supergüclərin liderləri ilə təmaslarda bu amil özünü göstərir. İlham Əliyevin Şərq və Qərb arasında balans yaratmaq bacarığı onun siyasi portretini beynəlxalq arenada daha da gücləndirir. Məhz bu çərçivədə Prezidentin 31 avqust 2025-ci ildə Çin Xalq Respublikasına səfəri onun liderlik xüsusiyyətlərinin diplomatik kod-

larını açan hadisədir. ŞƏT zirvə görüşündə iştirak Azərbaycanı strateji platformada ön plana çıxararkən, Pekində dövlət başçısının yüksək səviyyədə qarşılınması isə artıq Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun liderlik amili ilə birbaşa bağlı olduğunu göstərir.

Azərbaycan–Çin münasibətləri son illərdə klassik diplomatik çərçivədən çıxaraq strateji tərəfdaşlıq məzmunu qazanmaqdadır. Strateji tərəfdaşlığın yüksələn xətti bir neçə mühüm amillə izah oluna bilər. Birinci amil tərəflər arasında qarşılıqlı siyasi etimadın artmasıdır. Azərbaycanın beynəlxalq sistemdə balans siyasəti yürütməsi, heç bir global güc mərkəzinə birtərəfli bağlılıq göstərməməsi Pekin üçün etibarlı tərəfdaşlıq modelini əks etdirir. Çin isə öz növbəsində Azərbaycanın regional sabitlik və inkişaf xəttini dəstəkləyir, onu Cənubi Qafqazda mühüm strateji oyunçu kimi qəbul edir.

İkincisi, əməkdaşlığın təkcə iqtisadi müstəvidə deyil, siyasi-diplomatik sahədə də genişlənməsidir. Bakı ilə Pekin arasında münasibətlər artıq yalnız ticarət, enerji və logistika layihələri ilə məhdudlaşmır. İndi əsas diqqət global təşkilatlarda koordinasiya, regional təhlükəsizlikdə qarşılıqlı maraqlara yönəlidir.

Üçüncüsü, strateji tərəfdaşlığın yüksə-

lişi liderlərin şəxsi münasibətləri ilə bilavasitə bağlıdır. İlham Əliyev və Si Cinpinin son illər keçirdiyi görüşlərdə nümayiş olunan qarşılıqlı hörmət və yüksək qəbul forması dövlətlərarası münasibətlərin əsas siyasi dayağına çevrilib. Diplomatiyada şəxsi əlaqələrin təsirini nəzərə alsaq, Azərbaycan–Çin münasibətlərində məhz bu faktorun strateji xətti sürətləndirdiyini demək olar. Nəhayət, Azərbaycan üçün bu tərəfdaşlıq həm də regional liderlik statusunun möhkəmlənməsi deməkdir. Çin kimi supergücün Azərbaycanın diplomatik aktivliyini dəstəkləməsi, Bakı ilə əməkdaşlığı strateji müstəviyə qaldırması Azərbaycanın beynəlxalq sistemdə rolunu daha da artırır.

Beynəlxalq münasibətlərdə bəzən rəsmi sənədlərdən və protokol bəyanatlarından daha güclü mesajları diplomatik simvollar ötürür. Prezident İlham Əliyevin Pekin səfəri də məhz bu simvolizmlə diqqət çəkir. Onun Çin paytaxtında yüksək səviyyədə qarşılınması, dövlət başçısına göstərilən xüsusi diqqət Pekinin Azərbaycanı strateji tərəfdaş kimi qəbul etdiyinə açıq göstəricisidir. Diplomatiyada liderlərin şəxsi münasibətləri dövlətlərarası əlaqələrin gələcəyini müəyyən edir. İlham Əliyevlə Si Cinpin arasında formalaşan etimadlı münasibət

də bu kontekstdə önəmlidir. Çin liderinin Əliyevə göstərdiyi ehtiram, ikitərəfli görüşlərin səmimiyyət və qarşılıqlı hörmət atmosferində keçməsi münasibətlərin institusional deyil, həm də şəxsi etimad üzərində qurulduğunu göstərir.

Mövcud amillər Azərbaycanın diplomatik mövqeyinə də əlavə üstünlüklər qazandırır. Böyük dövlətlərin liderləri ilə şəxsi etimad əlaqələri qurmaq kiçik və orta güc statusunda olan ölkələr üçün nadir şansıdır. İlham Əliyev bu imkanı bacarıqla reallaşdıraraq Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunu yüksəltdir. Diplomatik simvolların siyasi mesajı həm də Azərbaycanın regional statusunu təsdiqləyir. Əliyevin Pekində göstərilən qəbul forması Bakının regional sabitlik və təhlükəsizlik aktoru kimi qəbul olunmasının vizual ifadəsidir. Beləliklə, İlham Əliyevin Çin lideri ilə münasibətlərində fərqləndirici cəhət rəsmi protokoldan daha çox liderlərin qarşılıqlı hörmət və strateji vizyon əsasında əməkdaşlığıdır.

Azərbaycanın Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatında (ŞƏT) iştirakı ölkənin regional və global siyasətdə balanslı mövqeyini möhkəmləndirən strateji amil kimi dəyərləndirilir. Təşkilat həm Çin, həm də Rusi-

ya üçün mühüm geosiyasi platformadır və Azərbaycanın burada fəal mövqe nümayiş etdirməsi onun diplomatik çevikliyini və təşəbbüskar potensialını açıq şəkildə göstərir.

İlham Əliyevin ŞƏT zirvə görüşündə iştirakı bir neçə strateji siyasi mesaj daşıyır. İlk olaraq, Azərbaycan burada yalnız müşahidəçi və ya dialoq tərəfdaşı deyil, təşəbbüskar və fəal oyunçu kimi çıxış edir; həm siyasi, həm də iqtisadi əməkdaşlıq müstəvisində regionun önəmli aktorlarından birinə çevrilir.

İkincisi, bu platforma vasitəsilə Bakı ilə Pekin arasında strateji koordinasiya və siyasi etimad möhkəmlənir. Çin Azərbaycanın mövqeyini dəstəkləyir, onu regional

sabitlik və təhlükəsizlik məsələlərində etibarlı tərəfdaş kimi təqdim edir. Üçüncüsü, ŞƏT Azərbaycanın çoxvektorlu xarici siyasətini təsdiqləyən platformadır. İlham Əliyevin fəal iştirakı göstərir ki, Bakı yalnız bir güc mərkəzinə bağlı deyil; eyni zamanda, Qərb və Şərq arasında balans yaratmaq bacarığını nümayiş etdirir və ölkənin diplomatik müstəqilliyini qoruyur.

ŞƏT platformasında Prezidentin şəxsiyyət amili mühüm rol oynayır. İlham Əliyevin təşəbbüsləri, görüşləri və diplomatik davranışı Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunu vizual və protokol səviyyəsində də nümayiş etdirir. Nəticə etibarilə, ŞƏT çərçivəsində Azərbaycanın iştirakı həm Azərbaycan–Çin münasibətlərində strateji tərəfdaşlığın yüksələn xəttini təsdiqləyir, həm də ölkəni regional lider və global diplomatik aktor kimi möhkəmləndirir.

Son olaraq qeyd etməliyik ki, Azərbaycan–Çin əməkdaşlığı diplomatik və geosiyasi müstəvidə də yüksələn xətt üzrə inkişaf edir. İlham Əliyevin liderlik xüsusiyyətləri və diplomatik aktivliyi Azərbaycanın beynəlxalq siyasətdə balanslı, etibarlı və nüfuzlu aktor kimi qəbul edilməsini təmin edir.

Şəbnəm ZEYNALOVA,
XQ-nin siyasi analitiki,
siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru